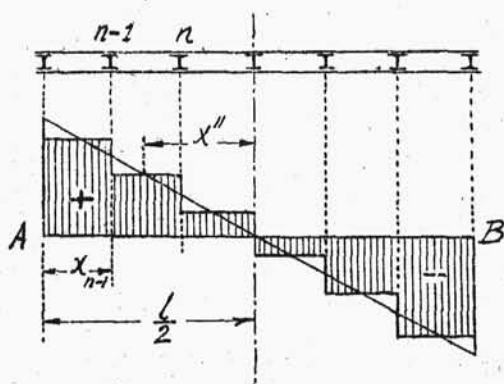

Zauważmy, że do powyższych spostrzeżeń możnaby dojść również drogą analityczną, miarkując, że skoro istnieje obciążenie węzłowe, - to zamiast ciężaru ciągłego - p kg. na jednostkę bieżącą, trzeba wyobrazić sobie, że na każdy węzeł z każdego przęsła wypada po $\frac{1}{2}pd$. Jeżeli zatem mamy przekrój $C'C''$ między jakimiś dwoma węzłami:

$[n-1]$ -ym i $[n]$ -ym - to przedewszystkiem jasne, że między wspomnianymi punktami poprzeczna siła jest wielkością stałą, ponieważ prócz sił w węzłach żadnych innych w przęsle niema; wielkość zaś tej siły równa się - oczywiście - podporowej reakcji $\frac{1}{2}pl$ - mniej całe obciążenie od A do

Rys. 48.

węzła $[n-1]$ -ego, czyli $p \cdot x_{n-1}$ / jeżeli przez x_{n-1} oznaczmy odległość od podpory A do tego węzła/ oraz mniej $\frac{1}{2}pd$, a zatem

$$Q = \frac{1}{2}pl - px_{n-1} - \frac{1}{2}pd = p\left(\frac{l}{2} - x_{n-1} - \frac{d}{2}\right) = p \cdot x''.$$

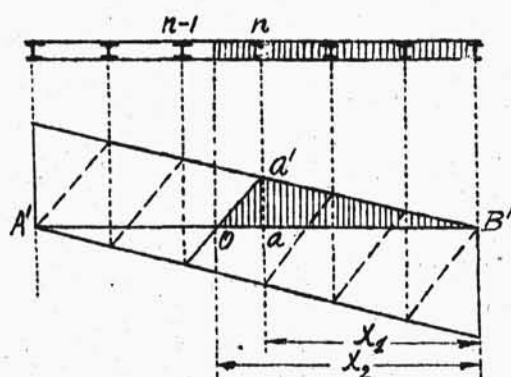
Otrzymaliśmy ten sam wyraz, co i dla obciążenia

bezpośredniego /patrz rys.48/. Wynika z tego, że dla każdego przęsła od $[n-1]$ -ego do $[n]$ -ego węzła stała wartość Q równa się wielkości Q przy obciążeniu bezpośredniem, obliczonej dla środka przęsła. Jasna jest też stąd i cała wogóle konstrukcja schodkowej linii.

Jeżeli teraz mamy do czynienia z obciążeniem równomiernem, ale ruchomem, - to dla określenia max. Q dla przęsła $[n]$ -ego mamy - jak i dawniej - wzór max. Q , który graficznie budujemy podobnie jak i dawniej /str.130/, tylko że pierwszy odcinek $[\frac{1}{2} Kl \cdot \frac{x_1}{l}]$ tworzy się na aa' /pod węzłem/ - ostateczny zaś - $[\frac{1}{2} Kl \frac{x_1}{l} \cdot \frac{x_2}{l}]$ na linii, przechodzącej przez zerowy punkt przęsła. Dla każdego danego małego przęsła max. Q jest też constans i wyraża się poziomą linią, przeprowadzoną

przez punkt O' .

Jeżeli dokreśli-
my na dole schodko-
wą linię dla Q ,
odpowiadającą ciąg-
łemu bezpośrednie-
mu obciążeniu, -
to sumując odnośne

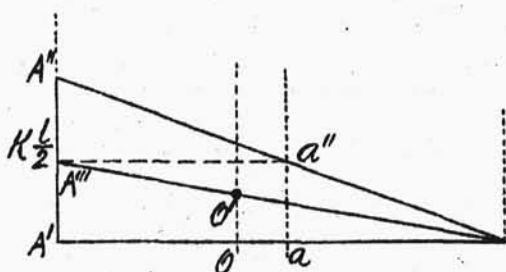

$$Q_{n-1} = K[\Delta Oa'B'] = \frac{Ka'a x_2}{2} \\ = \frac{Kx_1 x_2}{2l} = \frac{Kl}{2} \cdot \frac{x_1}{l} \cdot \frac{x_2}{l}$$

Rys. 49a.

rzędne, otrzymamy wykres dla max. Q od obu obciążeń /patrz rys. 50/.

Przystąpimy teraz do omówienia sposobów wykreślania linii wpływu dla momentów. Jeżeli /rys. 51/

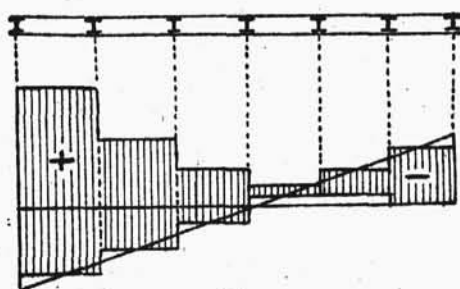

$$A'A'' = K \cdot \frac{l}{2}; \quad aa'' = \frac{Kl}{2} \cdot \frac{x_1}{l} = A'A'''$$

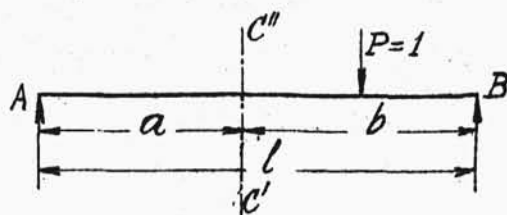
$$OO' = \frac{Kl}{2} \cdot \frac{x_1}{l} \cdot \frac{x_2}{l} = Q_{n-1}$$

O' - jest punktem wykresu.

Rys. 49 b.

Rys. 50.

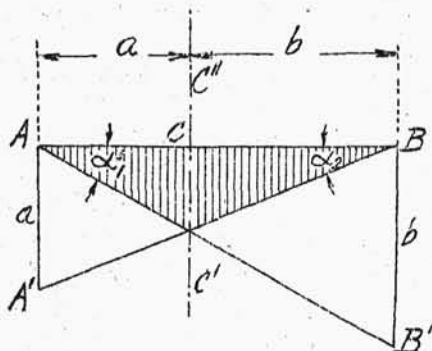

Rys. 51.

na belce AB wyobrazimy sobie ciężar $P=1$ po prawej stronie przekroju $C'C''$, - to moment po lewej stronie $M_{C'C''} = A \cdot a$.

Jeżeli zaś mamy ten ciężar po lewej stronie $C'C''$, to $M_{C'C''}$ /lewostronny/ dogodniej jest wtedy określać za pomocą momentu prawostronnego, ten zaś ostatni $= B \cdot b$ i jest ujemny; zatem $M_{C'C''} = B \cdot b$ - jest dodatni. Rozpatrując jeden i drugi wzór widzimy, że

moment otrzymuje się zawsze z odporowej reakcji, pomnożonej przez a - względnie przez b . Chcąc zatem wielkość jego uzmysłowić graficznie, należy zastosować tę samą metodę co i do wykreślenia linii wpływu Q , tylko zamiast żeby odkładać w punkcie A - względnie B - jednostkę siły, należy pod A odłożyć $1 \cdot a$, zaś pod B - $1 \cdot b$ i przytem oba odcinki w jedną stronę - na dół, - ponieważ M posiada na całym przebiegu jednakowy znak /patrz rys. 52/.

Rys. 52.

Poprowadzić trzeba następnie proste linie od A' do B i od A do B' .

Linie te muszą przeciąć się na linii $C'C''$ w punkcie C' . Istotnie z $\triangle A'BA$ mamy:

$$C'C = \frac{a \cdot b}{l} \quad \text{zaś z } \triangle ABB'$$

$$\text{też } C'C = \frac{b \cdot a}{l} \quad . \quad \text{Widać}$$

zatem, że punkt C' jest wspólny. Część figury $C'BC$ daje nam wielkość momentu dla wypadku, kiedy siła jednostki znajduje się po prawej, - druga część zaś $C'CA$ - kiedy po lewej stronie przekroju.

Dla otrzymania istotnego momentu należy odpowiednie odcinki wykresu mnożyć przez wielkość dotyczących sił.

Pod działaniem jakiegś jednej siły max. M otrzymuje się oczywiście, wtedy, kiedy ta siła stanie w punkcie C . Jeżeli sił jest kilka, należy dla uzyskania max. M tak je ustawić, żeby w punkcie C znajdowała się ta z nich, z chwilą przejścia której na drugą stronę przekroju wyraz $\frac{R_1}{a} - \frac{R_2}{b}$ zmienia znak. W powyższym wyrazie R_1 oznacza wypadkową wszystkich ciężarów po lewej, zaś R_2 - wypadkową ciężarów po prawej stronie przekroju. Uzasadnienie przytoczonego twierdzenia posiadamy następujące: jeżeli cały zespół sił przesunie-my o Δx na prawo, to wtedy rzędne wszystkich sił lewostronnych wzrosną o $\Delta x \operatorname{tg} \alpha_1$, każda, zaś rzędne sił prawostronnych - zmniejszą się każda o $\Delta x \operatorname{tg} \alpha_2$; w rezultacie więc cały moment wzrośnie o

$$\begin{aligned} \Delta M &= (P_1 + P_2 + \dots) \cdot \Delta x \operatorname{tg} \alpha_1 - (P'_1 + P'_2 + \dots) \cdot \Delta x \operatorname{tg} \alpha_2 = \\ &= \Delta x (R_1 \operatorname{tg} \alpha_1 - R_2 \operatorname{tg} \alpha_2). \end{aligned}$$

Ponieważ $\operatorname{tg} \alpha_1 = \frac{CC'}{a}$, zaś $\operatorname{tg} \alpha_2 = \frac{CC'}{b}$, to

$$\Delta M = \Delta x \cdot h \left(\frac{R_1}{a} - \frac{R_2}{b} \right), \text{ oczywiście max. } M \text{ nastąpi,}$$

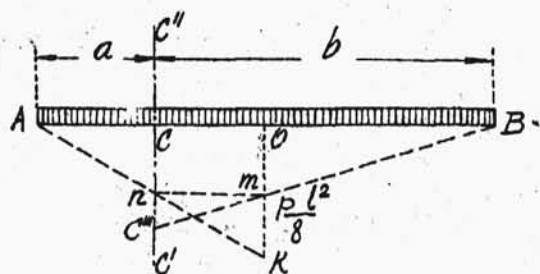
kiedy ΔM - czy to w jedną czy w drugą stronę będzie ujemne, a więc pod takim ciężarem, za przesunięciem się którego poza przekrój wyraz $\frac{R_1}{a} - \frac{R_2}{b}$ zmienia znak.

Zastosowanie linii wpływu do obciążenia ciągłego równomiernego daje następujące wyniki:

Moment - przy obciążeniu jednostkowym p , równa się $p \cdot [\text{pow. } \Delta AC'B] = p \cdot \frac{1}{2} \cdot l \cdot C'C =$
 $= p \cdot \frac{1}{2} l \cdot \frac{a \cdot b}{2} = \frac{p \cdot a \cdot b}{2} = \frac{p \cdot a \cdot (l-a)}{2}.$

Jest to równanie paraboli o pionowej osi, której rzędna środkowa $= \frac{p \cdot l^2}{8}$ /przy $a = \frac{l}{2}$ /, a końcowe $y_0 = y_l = 0$.

Chcąc wykreślić geometryczne miejsce $M_{C'C''}$, należy wyrysować parabolę, której środkowa rzędna równa się $\frac{p \cdot l^2}{8}$, obie końcowe równe są zeru, oba zaś ramiona są wzajemnie symetryczne.

Rys. 53.

Obok podany jest sposób wykreślania takiej paraboli; za punkt wyjścia bierze się punkt środkowy, w stosunku do którego każdy pośredni otrzy-

muje się jako jego funkcja ogólna w postaci

$$\frac{p \cdot a \cdot b}{2} = \frac{p l^2}{8} \cdot \frac{a}{\frac{1}{2}l} \cdot \frac{b}{\frac{1}{2}l}.$$

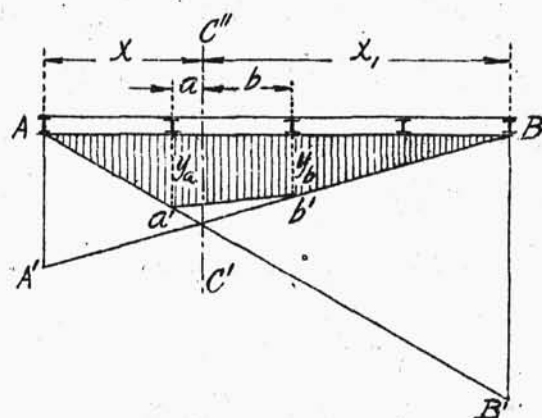
$OK = \frac{p \cdot l^2}{8}$; z trójkątów AOK i ACn mamy:

$$Cn = \frac{p l^2}{8} \cdot \frac{a}{\frac{1}{2}l}; \text{ przenosimy } Cn \text{ na } OK \text{ jako } Om$$

i prowadzimy BmC''' ; wtedy

$$C'''C = \frac{Om \cdot b}{\frac{l}{2}} = \frac{p l^2}{8} \cdot \frac{a}{\frac{l}{2}} \cdot \frac{b}{\frac{l}{2}}.$$

Punkt C''' jest punktem paraboli.

Rys. 54.

Jeżeli obciążenie jest węzłowe, to linja wpływu nie będzie trójkątem, lecz czworobokiem, który otrzymuje się z trójkąta przez obcięcie wierzchołka, jak wskazuje rys. 54.

Wynika to z rozumowania następującego: o ile ciężar znajduje się na lewo lub na prawo od punktów a i b , to moment,

który jest funkcją podporowych reakcji, - będzie zgoła niezależny od sposobu obciążenia, tak, jak niezależnymi są same podporowe reakcje /patrz str. 135/. Z chwilą, kiedy dany ciężar wkracza na przęsło ab , przestaje działać bezpośrednio na belkę, działają natomiast dwa ciężary P_a i P_b , które związane są z następującymi równaniami:

$$P_a + P_b = P, \text{ oraz } P_a = \frac{P \cdot b}{a+b} \quad \text{ i } \quad P_b = \frac{P \cdot a}{a+b}.$$

Zważywszy, że gdy ciężar stoi w a lub b , to działanie jego jest takie same, jak przy obciążeniu bezpośredniem, zatem rzędne, warunkujące moment, będą takie same, jak na linii wpływu, odpowiadające tantemu obciążeniu, czyli będą: y_a i y_b . Jeżeli przez y - oznaczmy rzędną pośrednią przy obciążeniu węzłowem, to

$$M_{c'c''} = P \cdot y = P_a \cdot y_a + P_b \cdot y_b = \frac{P \cdot b \cdot y_a}{a+b} + \frac{P \cdot a \cdot y_b}{a+b},$$

skąd

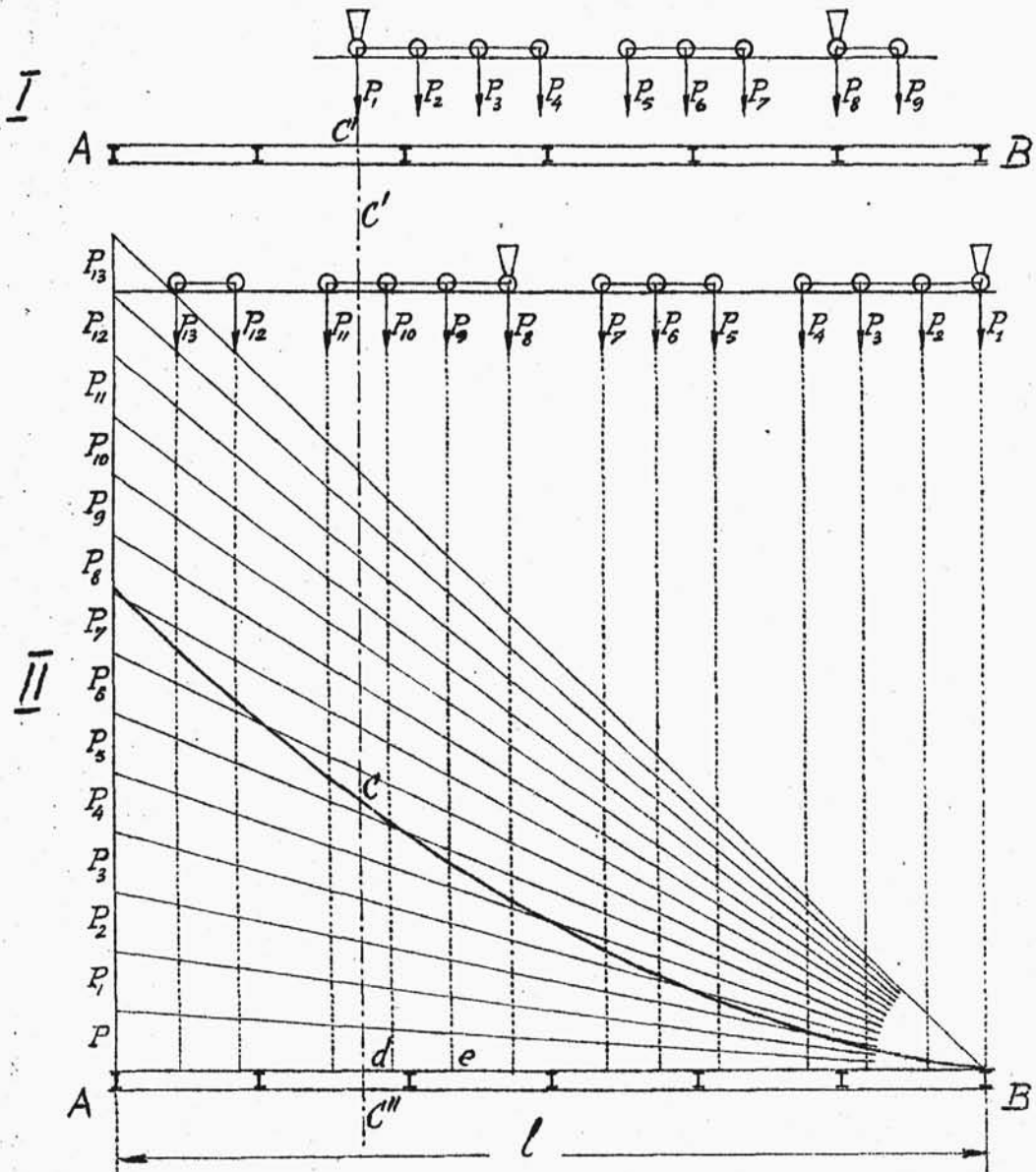
$$y = y_a \cdot \frac{b}{a+b} + y_b \cdot \frac{a}{a+b}.$$

Jest to równanie prostej, skąd widać, że każde y otrzymamy, połączymy punkty a' i b' .

Korzystając z podanych wyżej sposobów, można zaw-

sze dla danej belki i danego przekroju wykreślić linję wpływu i przy jej pomocy znaleźć $\max. Q$ oraz $\max. M$ od grupy ciężarów ruchomych. Są inne jeszcze czysto graficzne sposoby, za pomocą których również

Rys. 55.

łatwo można osiągnąć cel powyższy.

A więc - jeżeli chodzi o $\max. Q$ - to będziemy tak postępować /przy obciążeniu bezpośrednim/: $\max Q$ w przekroju $C'C''$ otrzymamy, ustawivszy wszystkie ciężary ruchome po prawej stronie tegoż tak - żeby pierwszy ciężar stał akurat nad przekrojem; oczywiście $\max. Q = A$ - gdzie A - jest to lewa podpora - reakcja, tę ostatnią znajdziemy łatwo z równania momentów wszystkich sił względem punktu B :

$A \cdot l - \sum P \cdot x = 0$, gdzie pod x - rozumiemy odległość każdej z sił od B . Wynika z tego równania, że

$$A = \frac{\sum P \cdot x}{l} . \quad \text{Dla określenia sposobem graficznym}$$

$\sum P \cdot x$ najdogodniej będzie pobudować plan sił nad punktem A , ustawiając przytem wszystkie ciężary, jakie tylko mogą zmieścić się na prześle w kierunku od B ku A w porządku odwrotnym do istotnego, zachowując ich odległości od B bez zmiany , za biegun obieramy przytem punkt B . W ten sposób odległość biegunowa $= l$. Wykreślamy następnie dla tak ustawionych sił wielobok sznurowy, przeprowadzając pierwszą jego stronę przez punkt B /na rys. 56 wskazany grubą ciągłą linią/. Z grafostatyki wiadomo, że $M_{C'C''}$ sił, znajdujących się na prawo od przekroju, - względem tego ostatniego, - otrzymamy,

mnożąc przez biegunową odległość /w tym wypadku $= l$ / - odcinek prostej, przechodzącej przez przekrój, zawierający się między przedłużonymi kierunkami krańcowych /t.j. pierwszej i ostatniej/ stron odnośnej części wieloboku sznurowego. - Jest nim w danym wypadku odcinek cd /patrz rys.56/. A zatem $M_{c'c''} = (cd) \cdot l$. Nam jednak chodzi nie o $M_{c'c''}$, lecz o M_B , ponieważ jednak uprzednio ustawiliśmy ciężary właśnie w porządku odwrotnym, zachowując bez zmiany ich odległości od B , zatem wychodzi na to, jak gdybyśmy obrócili całą prawą część rysunku o 180° , tak że B znalazło się w d i odwrotnie. W ten sposób moment $M_{c'c''}$ układu sił II względem $C'C''$ jest momentem rzeczywistego układu sił I, względem p. B , o który nam właśnie chodzi. Zatem $M_{c'c''} = (cd) \cdot l = \sum P \cdot x$, a w takim razie

$$\max. Q = A_I = \frac{\sum P x}{l} = \frac{(cd) \cdot l}{l} = (cd).$$

Widzimy więc, jak wygodną i prostą jest przytoczona metoda: daje ona odrazu na skonstruowanym w sposób wyżej opisany rysunku wielkość $\max. Q$ w postaci odcinka cd /w umówionej skali/ dla każdego dowolnego przekroju.

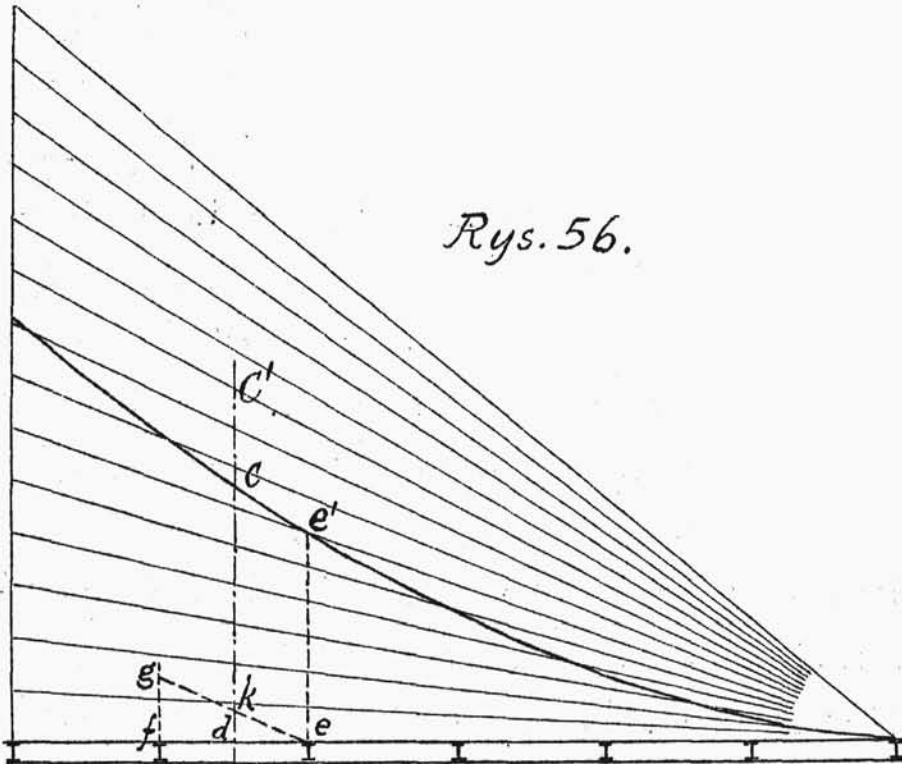
Przy węzłowym obciążeniu $\max. Q$ dla $C'C''$, otrzymujemy, załadowując przedewszystkiem całą

prawą stronę przeszła, aż do węzłowego punktu e ,
włącznie, a następnie ewentualnie, przesuwając
jeden - czasami nawet dwa ciężary - na lewo od
 e , czyli od prawego węzła danego pola, tak
jednak, by pozostały one w granicach tegoż pola.
Dla wyjaśnienia kwestji, czy istotnie należy prze-
sować te ciężary oraz o ile, przeprowadzimy rozu-
mowanie następujące: Przypuśćmy, że chodzi o je-
den ciężar. Zbudujmy nad punktem f odcinek fg ,
przedstawiający w umówionej skali siłę - wielkość
przesuniętego poza e ciężaru, - i następnie po-
łączmy e z g ; wtedy na linii $C'C''$ powstaje
odcinek kd , który oznacza wielkość składowej
naszego ciężaru w punkcie f , działającej tam
naskutek obciążenia węzłowego; ponieważ z punktu
widzenia Q jest to siła ujemna, zatem teraz
 $\max. Q$ będzie się wyrażało odcinkiem ck . -
Jasne, że o ile nachylenie linii eg jest mniej-
sze, od nachylenia boku $e'c$ wieloboku sznurowe-
go, to $ck > e'e$ czyli $\max. Q$ będzie wtedy
istotnie miało miejsce pod przesuniętym poza e
ciężarem.

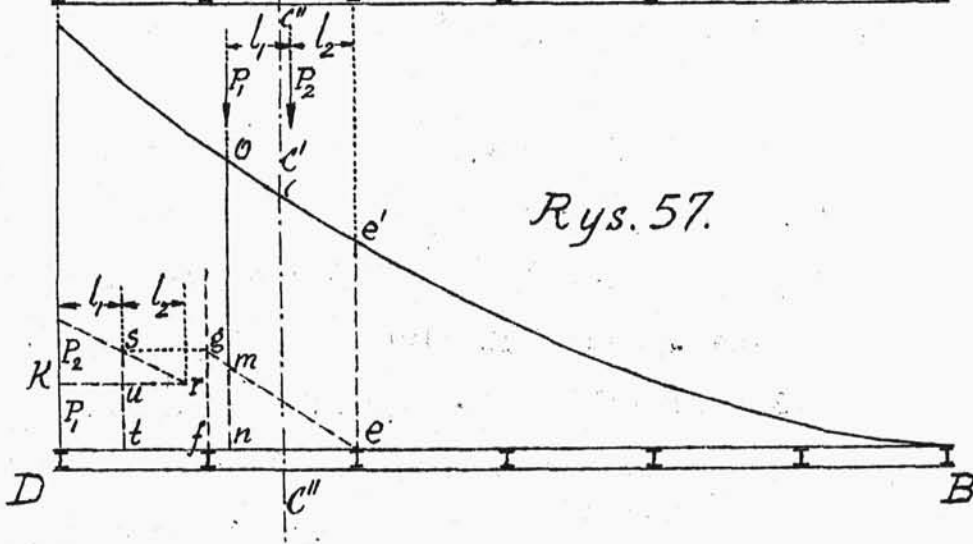
W razie ewentualności dwóch ciężarów, badanie
tak prowadzić należy: Przypuśćmy, że przesuneliś-

my je tak, iż P_2 stoi w odległości l_2 , zaś P_1 w odległości $l_1 + l_2$ od $e'e$. Teraz zamiast P_2

Rys. 56.

Rys. 57.

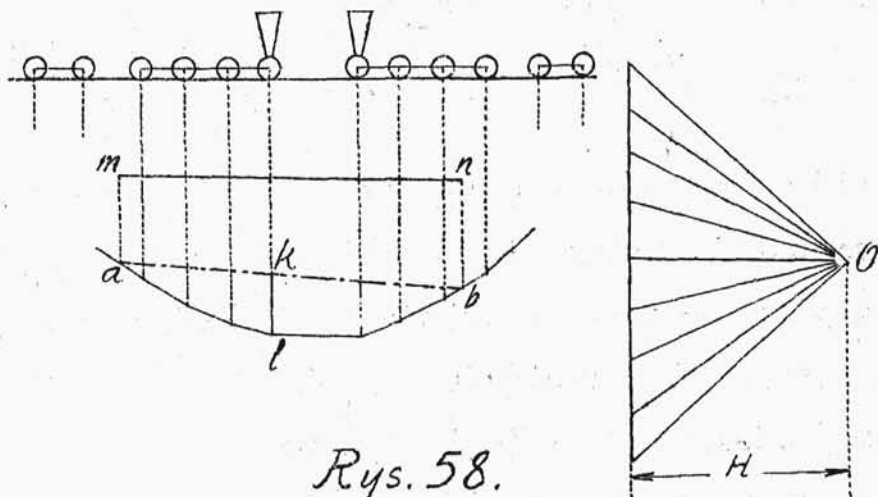
wyobraźmy sobie siłę równoważną jej - z punktu wi-

dzenia oddziaływania na f , ale działającą tam, gdzie i P_1 . Jeżeli /rys. 57/ od podstawy DB odłożymy w dowolnem miejscu odcinek $DE = P_2 + P_1$, następnie od p. K na linii poziomej odłożymy odcinek Kr = długości $l_1 + l_2$ i następnie połączymy r z E , to odcinek st będzie właśnie wyobrażać sumę P_1 i siły zastępczej zamiast P_2 ; wystarczy teraz przenieść st na fg i pobrać figurę taką samą, jak na rysunku poprzednim /rys. 57/, a otrzymamy odcinek mn , przedstawiający oddziaływanie obu sił na lewy węzeł.

Oczywiście $mO = \max. Q$, będzie większe od $e'e$, o ile nachylenie Oe' będzie większe niż nachylenie me . To musi być wskazówką dla właściwego ustawienia ciężarów, przy którym można uzyskać $\max. Q$.

Graficzny sposób określania bezwzględnie największego momentu od grupy ruchomych ciężarów jest następujący: należałoby właściwie przesuwając wspomnianą grupę wprawo lub wlewo po prześle, wyrysowując każdy raz dla danego położenia układu sznurowy wielobok i plan sił, poczem z wieloboku, w sposób wskazany na str. 125, za każdym razem należy określić moment i następnie z tych wszystkich

kolejnych wartości wybrać największą. Dogodniej jest postępować inaczej. Mianowicie, wyrysować sobie miarodajny dla danego wypadku układ sił, ale o takiej ilości ciężarów, by całość była dłuższa niż przęsło, a następnie to ostatnie /w postaci odcinka odpowiedniej długości/, przesuwając tak, by uzyskać $\max. M$. Pociąg przytem powinien być tak ustawiony, żeby w środku znajdowały się 2 parowozy, zwrócone ku sobie kominami. Techniczne wykonanie jest następujące:

Rys. 58.

Wniech mn oznacza przęsło w danem położeniu. Wtedy ma i nb będą oznaczać kierunki podporowych reakcji, zatem ab będzie stanowić stronę

zamykając wieloboku, w pewnym zaś przekroju $C'C''$ będziemy mieli $\max. y = kl$, który to odcinek, pomnożony przez H da nam $\max. M$ dla danego położenia układu. Spróbawwszy kilka razy przesunąć linję mn w jedną i drugą stronę, potrafimy z łatwością wyczuć, gdzie będzie absolutne max. y

-----

Powróćmy teraz do przerwanego na str. 122 układu.

Znając $\max. M$ i $\max. Q$, które określimy za pomocą jednego z wyżej wskazanych sposobów, - możemy - posilkując się równaniami

$$k_g = \frac{\max M}{J} \quad \text{ i } \quad k_s = \frac{\max Q \cdot S}{J \cdot b},$$

ustalić poprzeczne wymiary belki.

Zazwyczaj wymiary te - o ile odpowiadają równaniu pierwszemu - odpowiadają również i drugiemu, jeżeli tylko - oczywiście - grubość /względnie szerokość/ dźwigara nie jest zbyt małą.

Co się tyczy szczegółów konstrukcji opisywanych mostów o dźwigarach najprostszego typu belkowego, to należy mieć na uwadze co następuje:

Odstęp pomiędzy takimi dźwigarami w mostach drogowych zwykle daje się od 0,8 do 1 mtr.; gdyby